

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **X. J.**, zastoupeného Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou se sídlem nám. I. P. Pavlova 3, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 11. 2004, č. j. 55 Az 747/2003 - 44,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti**.**

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále označován jako „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 7. 2003, č. j. OAM-2652/VL-10-ZA08-2003. Rozhodnutím správního orgánu nebyl stěžovateli udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v ust. § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Zároveň žalovaný správní orgán rozhodl, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování podle § 91 tohoto zákona.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti, odkazující na důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) uvedl, že krajský soud se nezabýval tím, zda správní orgán zjistil přesně a úplně skutkový stav věci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 a § 46 správního řádu. Žalovaný podle stěžovatele řádně nezkoumal, zda u něho nejsou dány podmínky pro poskytnutí

humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, tedy podmínky zvláštního zřetele hodné pro to, aby byl stěžovateli azyl udělen. Krajský soud se podle stěžovatele nezabýval tím, zda správní uvážení nepřekročilo meze zákona a zda si správní orgán zákon nevyložil příliš úzce. Výklad pojmu humanitárních důvodů závisí na uvážení správního orgánu, toto však podle stěžovatele nemůže být ani příliš široké, ani příliš zužující. Smyslem zákona je podle stěžovatele posoudit individuálně situaci každého žadatele. Sociální důvody nemohou být sice důvodem pro udělení azylu, za určitých okolností však podle stěžovatele mohou být považovány za důvody pro udělení humanitárního azylu. Podle stěžovatele krajský soud pouze konstatoval závěry, k nimž dospěl žalovaný. Žalovaný však nezdůvodnil, proč důvody, které stěžovatel uvedl, nemohou být považovány za humanitární. Stěžovatel by se v případě návratu do Čínské lidové republiky ocitl v neřešitelné situaci; obavu z možných následků takového kroku konkrétně vyjádřil ve své výpovědi. Zvláštní osobní poměry stěžovatele spolu se situací v zemi jeho původu tak zakládají podle jeho názoru důvod pro udělení humanitárního azylu, pro které měl být stěžovateli azyl udělen; zároveň měla být přezkoumána zákonnost správního uvážení.

Současně v rámci kasační stížnosti požádal stěžovatel o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Uvedl, že jak správní orgán, tak soud věc správně rozhodly. Stěžovatel podle žalovaného požádal o azyl výlučně z důvodů ekonomických a kvůli legalizaci svého pobytu v ČR. K námitkám ohledně neudělení humanitárního azylu stěžovateli žalovaný uvedl, že jednak na azyl podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo, neboť zde jde o otázku volné úvahy správního orgánu, jednak v konkrétním případě stěžovatele žádné důvody zvláštního zřetele hodné neshledal, neboť ekonomické důvody ani snaha o legalizaci pobytu nejsou z hlediska § 14 zákona o azylu relevantní.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry obsaženými v žalobou napadeném správním rozhodnutí žalovaného. Uvedl, že skutečnost, že stěžovatel měl v zemi původu problémy s dluhy, které měl platit, a že do České republiky odjel za prací, není důvodem pro udělení azylu. Stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, které by mohly být azylově relevantní. I po procesní stránce shledal krajský soud správní řízení vedené žalovaným a rozhodnutí, které bylo výsledkem tohoto řízení, zákonnými.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu podal stěžovatel dne 4. 6. 2003 a pohovor k žádosti o udělení azylu s ním byl proveden dne 10. 7. 2003. Stěžovatel v návrhu na zahájení řízení uvedl, že z domovské země odešel proto, že tam nemohl najít práci a uživit rodinu; odjel tedy za prací do jiné země. V ČR by chtěl pracovat. Uvedené údaje potvrdil stěžovatel i při pohovoru k žádosti o udělení azylu a dodal, že v Čínské lidové republice měli on i jeho rodiče dluh, který bylo velmi obtížné splácet.

Ze zprávy Ministerstva zahraničních věci USA o situaci na poli lidských práv v Číně (včetně Hongkongu a Macaa) z března 2003 a informace Ministerstva zahraničních věcí ČR o Číně z hlediska azylového řízení z července 2000, které jsou rovněž součástí správního spisu, je patrné, že v této zemi lidská práva obecně vzato respektována nejsou a politický systém je založen na monopolní vládě komunistické strany, nicméně terčem politického pronásledování se stávají především lidé aktivně vystupující proti režimu, některá náboženská uskupení a některé etnické a národnostní menšiny. Běžný občan, který nepatří k těmto skupinám, se terčem pronásledování obvykle nestává. Režim v poměrně širokých mezích připouští soukromé podnikání a třebaže do ekonomické sféry výrazně zasahuje, nebrání zpravidla obyčejným lidem v zakládání soukromých živností či podniků. Ani v případě, že běžný občan odejde z vlasti do ciziny z ekonomických důvodů, nestává se při případném návratu do Číny terčem pronásledování, samozřejmě za předpokladu, že v zahraničí nevyvíjel protirežimní aktivity.

Důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. nejsou dány. Řízení před správním orgánem probíhalo v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními, za dodržení zákonem zaručených práv stěžovatele a bez procesních vad, které by mohly mít vliv na zákonnost správního rozhodnutí žalovaného. Žalovaný správní orgán řádně zjistil skutkový stav, zejména podrobně vyslechl stěžovatele a opatřil si dostatečné a důvěryhodné informace o politické situaci a situaci v oblasti lidských práv v Čínské lidové republice. Zcela oprávněně pak na základě takto zjištěného skutkového stavu dospěl k závěru, že důvody, pro které stěžovatel žádá o azyl, nespadají mezi důvody vymezené v § 12 zákona o azylu, neboť stěžovatel odešel do České republiky z výlučně ekonomických důvodů, jelikož v Číně měl dluhy a v ČR chtěl jako v ekonomicky prosperující zemi vydělat peníze. Rozhodnutí správního orgánu je plně srozumitelné, jednoznačně popisuje zjištěný skutkový stav, přičemž vychází z provedených důkazů a obsahuje logicky postavené důvody, o které se opírá. Pokud se týká zdůvodnění toho, proč nebyl stěžovateli udělen humanitární azyl, lze připustit, že je natolik stručné, že se ocitá na samé hranici toho, kdy lze takové odůvodnění ještě považovat za přezkoumatelné, nicméně tuto hranici ještě nepřekročilo. Správní orgán v odůvodnění uvádí, že po posouzení osobní situace stěžovatele a poměrů v zemi jeho státní příslušnosti mu humanitární azyl neuděluje. Tato věta naznačuje, že správní orgán se skutečnostmi a okolnostmi, které by mohly být relevantní z hlediska případného udělení humanitárního azylu, zabýval a vyhodnotil je tak, že v případě stěžovatele takový krok není na místě.

K samotnému posouzení otázky udělení humanitárního azylu stěžovateli nutno poznamenat, že Nejvyšší správní soud (viz např. jeho rozsudek ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003) setrvale vychází z názoru, že na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo a že správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele, poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně

„nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup – zde poskytnutí azylu – vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí, v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 53). Ze správního spisu evidentně vyplývá, že u stěžovatele nejsou dány zvláštní okolnosti spočívající např. v jeho osobní či rodinné situaci, specifickém vztahu k České republice či v povaze jeho dosavadního chování, které by případně mohly důvodem pro udělení humanitárního azylu. Naopak, lze mít za to, že stěžovatelova situace je typická a zcela standardní – stěžovatel je ekonomickým emigrantem, který odešel ze země původu výlučně z ekonomických důvodů a jeho osud a postavení se nijak neliší od tisíců dalších osob směřujících z méně vyspělých zemí do zemí rozvinutých. Důvody, pro které by chtěl pobývat v České republice a pro které se nechce vracet do Číny (důvody sociální, dané velkým rozdílem v životní úrovni mezi ČR a Čínskou lidovou republikou), jsou sice zcela pochopitelné, z jeho hlediska logické a v obecně lidském úhlu pohledu snad i legitimní, nicméně nelze je považovat za důvody, které by měly vést k udělení azylu podle § 14 azylového zákona.

Krajský soud se proto stran humanitárního azylu právem ztotožnil s právním posouzením věci, ke kterému dospěl žalovaný správní orgán, když jej stěžovateli neudělil, a proto nelze dojít k závěru, že by nesprávně posoudil právní otázku. Ani důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tedy není dán.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádných z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovatelem a kasační stížnost proto podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé (několik týdnů po předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu) nerozhodoval již o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 5. května 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu